UCHWAŁA NR XLI/251/2018

RADY POWIATU SZTUMSKIEGO

Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2018 ROKU

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sztumskim na lata 2018-2022

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 995) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390 z późn. zm.), Rada Powiatu Sztumskiego uchwala, co następuje:

§1

Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sztumskim na lata 2018-2022, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

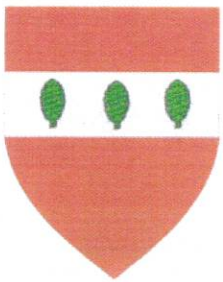
PRZEWODNICZĄCA
Rady Powiatu w Sztumie
mgr inż. Jolanta Szewczun

UZASADNIENIE

Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie należy do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
Niniejszy Program kreuje spójny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Sztumskim, niezbędny do osiągnięcia celu, jakim jest przeciwdziałanie przemocy, poprzez podniesienie skuteczności pomocy jej ofiarom, a także odpowiednie działania interwencyjne i korekcyjne wobec osób stosujących przemoc.
W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Załącznik Nr 1 do
Uchwały Nr XLVI/251/2018
Rady Powiatu Sztumskiego
z dnia 30.10.2018 roku

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE SZTUMSKIM NA LATA 2018-2022



Sztum 2018

Spis treści

Wstęp 2

I. Zdefiniowanie problematyki przemocy 3

1. Rodzaje przemocy 3

2. Cykl przemocy 5

3. Przemoc tematem „tabu" 6

4. Skutki przemocy 8

II. Diagnoza zjawiska przemocy 10

1. Statystyka przemocy na poziomie ogólnopolskim oraz na poziomie województwa pomorskiego 11

2. Przemoc domowa na terenie Powiatu Sztumskiego 13

III. Cele programu 20

IV. Adresaci programu 21

V. Organizatorzy projektu 21

VI. Kontrola i finansowanie programu 22

VII. Wykaz aktów prawnych i bibliografia 22

Wstęp

Opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Powiecie Sztumskim na lata 2018-2022 jest wykonaniem delegacji ustawowej zawartej w art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Założeniem niniejszego programu jest interdyscyplinarna współpraca na poziomie gmin i powiatu oraz korelowanie prac na rzecz zapobiegania, zwalczania, a także przeciwdziałania przemocy domowej poszczególnych instytucji.

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie powiatu sztumskiego. Zakładamy, iż cel może zostać zrealizowany poprzez działania profilaktyczne, ale również poprzez specjalistyczną pomoc skierowaną do osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc.

Program został stworzony w oparciu o dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie przekazane przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Sztumskiego i Powiatowej Komendy Policji w Sztumie.

Niniejszy Program będzie podstawą strategii przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Sztumskiego, która w założeniu przyczyni się do współpracy systemu pomocowego, usprawnienia działań interwencyjnych oraz pomoże przeciwdziałać przemocy domowej i ograniczy jej skutki.

I. Zdefiniowanie problematyki przemocy.

Według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zjawiskiem tym jest: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może mieć charakter instrumentalny lub bezinteresowny, co jest zależne od przesłanek kierujących osobą stosującą przemoc. W zależności, co poprzez przemoc chce osiągnąć jej sprawca. Niezależnie jednak od pobudek sprawcy, ofiara cierpi i jest narażona na trwałe uszkodzenia fizyczne, emocjonalne a przede wszystkim psychiczne.

Wyróżnia się następujące cechy przemocy:

- jest zawsze intencjonalna,
- przemocą jest naruszenie jakichś spraw i dóbr jednostki,
- przemocą jest naruszenie praw dóbr jednostki, które umożliwia jej samoobronę,
- przemoc zawsze powoduje jakąś szkodę,
- przemoc „lubi" się powtarzać,
- przemoc często jest rozpaczliwym zagłuszeniem poczucia niemocy,
- za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca,
- grożenie przemocą jest w istocie aktem przemocy,
- nie każda forma przemocy jest naruszeniem prawa.

1. Rodzaje przemocy.

Przemoc fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie,, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.

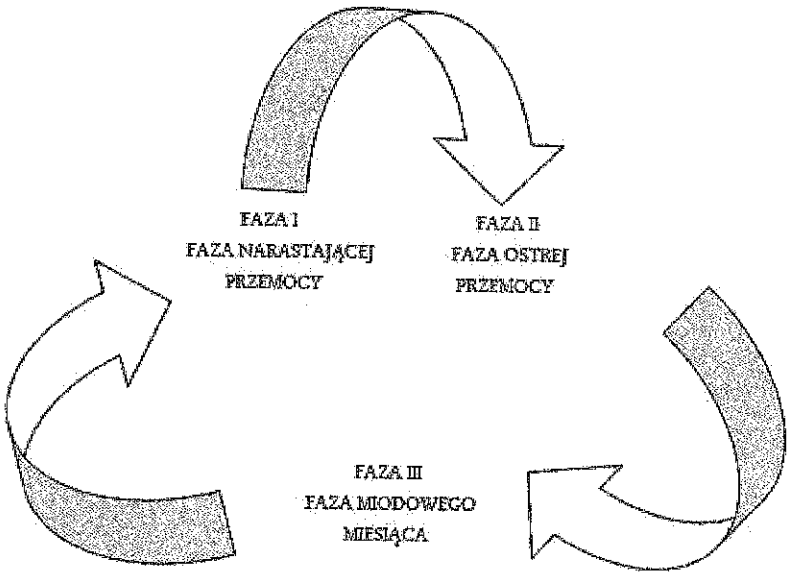
Przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Przemoc seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Przemoc ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Przemoc poprzez zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

2. Cykl przemocy.



Ryc. 1. Schemat cyklu przemocy.

Na powyższym rysunku ukazano schemat cyklu przemocy. Przemoc domowa jest często powtarzającym się działaniem, w którym psychologowie wyróżnili poszczególne fazy.

Faza I

Faza narastającego napięcia lub faza narastającej przemocy- jest początkiem cyklu, jest to faza charakteryzująca się wzmożonym napięciem i zwiększeniem częstotliwości sytuacji konfliktowych.

Faza II

Faza ostrej przemocy- następuje rozładowanie agresji poprzez dokonanie aktu przemocy.

Faza III

Faza miodowego miesiąca- jest to faza, w której sprawca okazuje skruchę, przeprasza ofiarę często obiecując zmianę zachowania deklarując głębokie uczucia do ofiary.

Cykl przemocy może przerwać odpowiednia pomoc specjalistów. W przeciwnym razie schemat powtarza się.

Poszukiwanie pomocy przez ofiarę występuje zwykle w fazie ostrej przemocy, kiedy to dojdzie do np. pobicia, gwałtu, okaleczenia. Wtedy ofiara sięga po pomoc policji, ośrodków interwencji kryzysowej, ośrodków pomocy społecznej lub szukając schronienia w instytucjach świadczących tego rodzaju pomoc. W przypadku objęcia odpowiednią opieką daną osobę istnieje szansa na wyrwanie jej z trwania w sytuacji przemocowej i przerwanie cyklu przemocy, jest to czas, gdzie pomoc może zostać udzielona zarówno sprawcy, jaki i ofierze przemocy. Niestety często bywa tak, że w kolejnej fazie tj. w okresie miodowego miesiąca, ofiara daje się zmanipulować sprawcy i daje wiarę obietnicom sprawcy, przez co cykl przemocy trwa dalej.

Pomoc osobom doznającym przemocy jest trudna, ze względu na niezdecydowanie ofiary, strach i lęk przed sprawcą, obawy ze względu na wtórną wiktymizację. Należy pamiętać, że osoba doznająca często trwałą w relacji przemocowej z oprawcą od dłuższego czasu, przez co może być zastraszona, lub doznała już różnego rodzaju zaburzeń, psychicznych oraz emocjonalnych.

Ważne jest, aby specjalistyczną pomocą obejmować nie tylko ofiarę, ale także sprawcę przemocy, który często potrzebuje rozwiązania jego własnych problemów, które skłaniają go do znęcania się na osobach słabszych odreagowując swoje niepowodzenia.

3. Przemoc tematem „tabu".

W świadomości Polaków istnieje przekonanie, że przemoc, to tylko incydenty pokazywane w programach telewizyjnych. Przecież nas to nie dotyczy. Społeczeństwo często ignoruje przejawy przemocy czy agresji twierdząc, że nie jest to ich sprawa. Słysząc awanturę rodzinną w mieszkaniu sąsiadów, często podgłaśnia się muzykę, lub skupia się na wykonywaniu obowiązków domowych nie bacząc na prawdopodobieństwo terroru mającego miejsce tuż obok. Słysząc płacz, krzyk, awanturę być może zapukać do drzwi i zapytać: Czy wszystko w porządku? Bo może właśnie to będzie dobry moment, w którym osoba przełamanie się i sięgnie po pomoc. Nikt nie powinien pozostawać obojętny, dlatego należy reagować, na każdy akt przemocy skierowany do niewinnej osoby i zawiadomić odpowiednie służy o zjawisku przemocy wokół nas.

Przemoc będzie trwała dotąd dopóki nie zakończy się na nią społeczne przyzwolenie. W przypadku przemocy należy pamiętać, że ofiara nigdy nie jest winna. I nie powinniśmy być obojętni na krzywdę ludzką, gdyż jest to zjawisko szeroko rozwinięte i może dotknąć każdego z nas.

W świadomości społeczeństwa istnieje wiele zaściankowych poglądów dotyczących przemocy. Oto kilka z nich:

Jak wychować dziecko bez klapsa? Przecież to nic złego.

Klaps jest jedną z form przemocy fizycznej należy pamiętać, że mimo małych obrażeń fizycznych, klaps może wywołać ogromne zmiany w psychice dziecka. Jest to objaw nieprawidłowej komunikacji z dzieckiem.

To patologia, im nie warto pomagać.

W rodzinach dysfunkcyjnych częstą przyczyną przemocy jest nadmierne spożywanie alkoholu, brak pracy, brak perspektyw, złe warunki mieszkaniowe, bieda, niezaradność życiowa, brak odpowiedniej komunikacji. Nie należy ulegać stereotypom. Rodziny dysfunkcyjne to nie tylko rodziny o niskim statusie ekonomicznym. Przemoc nie występuje wyłącznie w środowiskach dysfunkcyjnych, patologicznych. Często przemocy występuje w rodzinach o wysokim statusie społecznym, przez co jeszcze trudniej pomóc takim osobom. Strach przed utratą pozycji społecznej hamuje chęć sięgnięcia po pomoc.

To zdarzyło się tylko raz.

Przemoc już z definicji jest zjawiskiem powtarzającym się, jeśli człowiek, raz stracił nad sobą panowanie, nie należy czekać, aż stanie się to po raz kolejny. Każdemu człowiekowi, zdarza się mieć gorszy dzień, jednak nie uprawnia to nas do stosowania przemocy wobec członków rodziny. Nawet incydentalna przemoc powinna zostać zauważona.

Ona sama jest sobie winna.

Żadne zachowanie ofiary nie usprawiedliwia aktu przemocy ze strony sprawcy.

4. Skutki przemocy.

Długotrwałe doznawanie przemocy, wiąże się z poważnymi zmianami w psychice ofiary. Skutki przemocy mają charakter nie tylko fizyczny, ale również, psychologiczny emocjonalny, a także objawiają się niechęcią do udziału w życiu społecznym.

Fizyczne skutki przemocy, są zwykle widoczne, co znacznie ułatwia rozpoznanie ofiary. Objawami przemocy fizycznej są między innymi, obrzęki twarzy, krwawe wybroczyny, podbiegnięcia oczu, siniaki na ramionach, plecach, na wewnętrznej stronie ud, w obrębie klatki piersiowej, otarcia, blizny, przypalenia, rany, złamania kości, przebarwienia na różnych częściach ciała, oraz wszelkie widoczne uszkodzenia ciała. Do objawów fizycznej przemocy należą także, trudności w swobodnym poruszaniu się, apatia, słaba zdolność koncentracji, regresja, reakcje kompulsywne, częste bóle głowy i brzucha, problemy z załatwianiem potrzeb fizjologicznych.

Do objawów emocjonalnych ofiar przemocy zalicza się m.in. stałe napięcie emocjonalne, wzmożona czujność, ciągłe uczucie stresu, niepokój, lęk, wzrost odporności na ból fizyczny, niska samoocena, poczucie braku akceptacji, alienacja, skłonność do izolacji, ciągły smutek, brak zdolności do okazywania pozytywnych reakcji, stany depresyjne, tiki nerwowe, wahania nastroju, problem akceptacji siebie.

Przemoc generuje również zmiany w życiu społecznym ofiary przemocy, poprzez np. nieufność wobec innych ludzi, nieumiejętność nawiązywania prawidłowych relacji, nieumiejętność nawiązania kontaktu, częste zmiany partnerów, częsty wzrost irytacji zachowaniami społeczeństwa, niekontrolowane wybuchy złości, wyuczona bezradność, niezaradność życiowa, spadek poczucia kompetencji. W przypadku dzieci doznających przemocy mogą być widoczne takie zachowania jak bójki, zobojętnienie na karę, brak

dystansu wobec dorosłych, poczucie zależności, ucieczki z domu, absencja szkolna, niszczenie przedmiotów, drobne kradzieży, sięgania po używki.

Osoby długotrwale doznające przemocy są narażone na szereg zachowań, które niezauważone i w porę niezdiagnozowane, mogą doprowadzić do nieodwracalnych skutków w psychice człowieka. Ofiara przemocy jest narażona na tkwienie w mechanizmach manipulacyjnych, z których bez pomocy specjalistów nie jest w stanie się wyrwać. Do takich schematów zachowań należą np.:

Mechanizm błędnego koła: tworzy swoistego rodzaju więzienie, z którego bardzo trudno wyjść. Jeden czynnik potęguje prawdopodobieństwo pojawienia się kolejnego. Poszczególne objawy wpływają na siebie i powodują nasilanie się stanu ofiary przemocy. Błędne koło sprawia, że występuje lęk przed lękiem, martwienie się o przyszłość i żal do przeszłości. Ofiarę dopadają różne fobie i inne nerwice.

Zespół stresu pourazowego (PTSD): stwierdza się u osób, które przeżyły traumatyczne wydarzenie np. gwałt, ciężkie pobicie, wypadek komunikacyjne, a także były świadkiem traumatycznego wydarzenia. Doświadczenie to powoduje powracające, natrętne i wywołujące cierpienie wspominanie u ofiary przemocy, tego zdarzenia, obejmujące obrazy i odczucia.

Wyuczona bezradność: oznacza stan, w którym człowiek oczekuje, że będą przydarzały mu się same negatywne zdarzenia i nie ma sposobu, by im zapobiec. Prowadzi to do negatywnej oceny samego siebie i poczucia, że jest się bezwartościowym człowiekiem. Przyczyny i objawy takiego stanu są bardzo podobne do zaburzeń nastroju i depresji.

Syndrom sztokholmski to mechanizm przetrwania: jest walką o życie. Pojawia się w sytuacjach skrajnie traumatycznych, jak podczas porwania, uwięzienia, bycia zakładnikiem, u osób wykorzystanych seksualnie, jeńców wojennych, członków sekty, ale również może pojawić się w związkach miłosnych, opartych na dominacji jednego z partnerów. Skutki syndromu mogą występować długo po zakończeniu kryzysu. Objawy i symptomy syndromu sztokholmskiego to: pozytywne uczucia ofiary wobec sprawcy; zrozumienie przez ofiarę motywów i zachowań sprawcy i podzielanie jego poglądów; pozytywne uczucia sprawcy względem ofiary; pomocne zachowania ofiary wobec sprawcy; negatywne uczucia ofiary wobec rodziny, przyjaciół, autorytetów próbujących ją ratować; niezdolność zaangażowania się w zachowania, które mogłyby doprowadzić do jej uwolnienia od sprawcy.

Niektóre skutki przemocy są trudne w rozpoznaniu jednak odpowiednia obserwacja psychologiczna i szybka interwencja specjalistów są w stanie przerwać mechanizmy, którym poddała się ofiara przemocy. Nie zawsze jesteśmy w stanie zapobiec powstawaniu przemocy, ale jako specjaliści możemy, zadbać o odpowiednią opiekę zarówno dla sprawców jak i ofiar przemocy.

II. Diagnoza zjawiska przemocy.

Zjawisko przemocy, jest problemem występującym w obrębie całego kraju. Zarówno w dużych aglomeracjach miejskich, jaki i wsiach skala przemocy plasuje się wciąż na dużym poziomie.

Polskie prawo próbuje podejmować działania na rzecz rozwiązania problemu przemocy w naszym kraju. Aktem prawnym określającym działania poszczególnych jednostek i działań zmierzających do działań zapobiegających przemocy jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U z 2015 poz. 1390 z późn. zmian.) Głównym zadaniem tejże ustawy jest: „ zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie".

W powyższej ustawie określone są również zależności we współpracy instytucji pomocowych, co służy szerszemu poznaniu zjawiska i sprawniejszego udzielenia pomocy poprzez interdyscyplinarne ujęcie problemu.

Celem podstawowej komórki społecznej, jaką jest rodzina powinno być zapewnienie bezpieczeństwa jest członkom. Aby rodzina funkcjonowała prawidłowo niezbędna jest prawidłowa komunikacja, oraz relacje pomiędzy poszczególnymi jej członkami. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, każdy z jej członków, ma określoną rolę. W przypadku rodzin dysfunkcyjnych, poczucie bezpieczeństwa zostaje zerwane a role członków rodziny nie są jasno określone lub co gorsze dzieci przejmują role rodziców. Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, co wiąże się z naruszeniem dobrostanu psychicznego osoby doznającej przemocy.

Przemoc domowa jest niewątpliwie problemem społecznym i destrukcyjnym zjawiskiem naruszenia systemu rodzinnego. Dlatego ważne jest, aby nie pozostawiać rodziny samej z problemem przemocy.

Zjawisko przemocy niestety jest jednym z tych, których nie można zdiagnozować w sposób dokładny. W dalszym ciągu problemem jest ukryta przemoc domowa. Ofiary przemocy w poczuciu bezsilności, oraz braku sprawczości instytucji nie zgłaszają doznawania przemocy, przez co pomoc im jest niemożliwa.

1. Statystyka przemocy na poziomie ogólnopolskim oraz na poziomie województwa pomorskiego.

Zdanych przedstawionych przez Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji dotyczących realizacji przez jednostki organizacyjne Policji w 2016r. procedury „Niebieskie Karty" oraz inicjatyw podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wynika, iż:

Funkcjonariusze Policji interweniowali poprzez wszczęcie procedury niebieskiej karty 73 531 razy, w tym 2 979 razy w województwie pomorskim. Niepokojące jest to, że znaczną liczbą są interwencje, w których do przemocy dochodziło po raz kolejny już po wszczęciu procedury „Niebieskie Karty" po raz pierwszy. Więcej przypadków sporządzenia" Niebieskiej Karty- A" odnotowano na terenach miejskich tj. 42 130, a w miastach województwa pomorskiego 1 756. Na terenie wsi odnotowano 31 401 przypadków wszczęcia procedury „Niebieskie Karty" w tym we wsiach województwa pomorskiego 1 223.

W statystyce ukazano, iż problem przemocy domowej dotyczy zarówno kobiet, mężczyzn jak i dzieci. Statystycznie kobiet doznających przemocy jest ponad 6 razy więcej niż mężczyzn. W przypadku małoletnich ofiar przemocy różnica nie jest, aż tak znaczna jak w przypadku osób dorosłych, jednak częstszymi małoletnimi ofiarami przemocy są chłopcy.

Liczba osób, co do której istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą wynosi ogółem 91 789, w tym 3 485 osób w województwie pomorskim. Domniemane ofiary przemocy w skali kraju to 66 930- kobiet, 10 636- mężczyzn, 14 233- małoletni, w tym 7 074- dziewczęta oraz 7 149- chłopców. Na poziomie województwa pomorskiego domniemanymi ofiarami przemocy w rodzinie są: 2 732-kobiety, 381 mężczyzn, 372- małoletnich ,w tym 195 dziewcząt oraz 177 chłopców.

Liczba osób, co do której istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w skali kraju wynosi ogółem 74 155, w tym 5 461- kobiet, 68 321- mężczyzn, 373-nieletni z czego 111 to dziewczęta a 262 to chłopcy. Na poziomie województwa pomorskiego liczba domniemanych sprawców przemocy to 2 993 osoby, z czego 172 to kobiety, 2813 to mężczyźni, 8 nieletnich, w tym 1 dziewczyna oraz 7 chłopców.

Według statystyk policyjnych liczba poszczególnych przypadków rodzajów przemocy wygląda następująco:

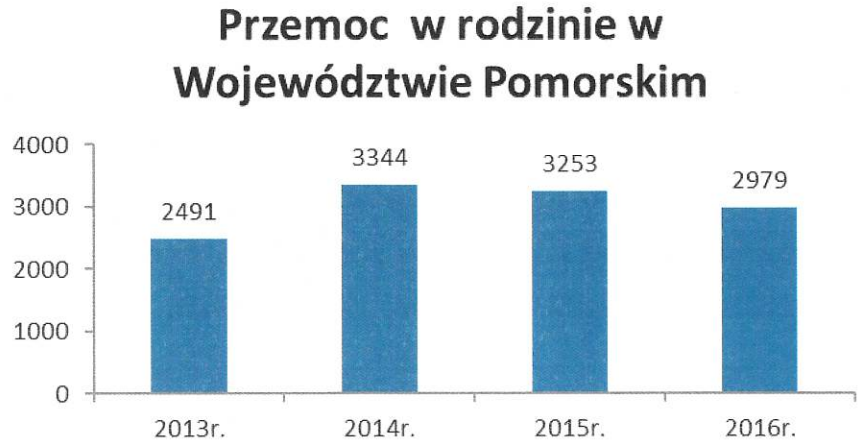
Tabela 1. Rodzaje przemocy w skali Województwa Pomorskiego oraz danych ogólnopolskich.

Rodzaj przemocy	**Dane z Województwa Pomorskiego**	**Dane ogólnopolskie**
Fizyczna	2 675	58 060
Psychiczna	3 061	75 197
Seksualna	65	1 193
Ekonomiczna	25	1 754
Inny rodzaj zachowań	842	25 263

Źródło: Dane opracowane na podstawie ogólnopolskich statystyk policyjnych.

Z powyższych danych wynika, że najwięcej przypadków odnotowuje się w zakresie przemocy psychicznej oraz fizycznej, najmniej przypadków dotyczy przemocy ekonomicznej inaczej mówiąc, przemocy wynikającej z różnorodnych zachowań dotyczących zaniedbań względem członków rodziny.

Wykres 1. Przemoc w rodzinie w Województwie Pomorskim w latach 2013-2016.

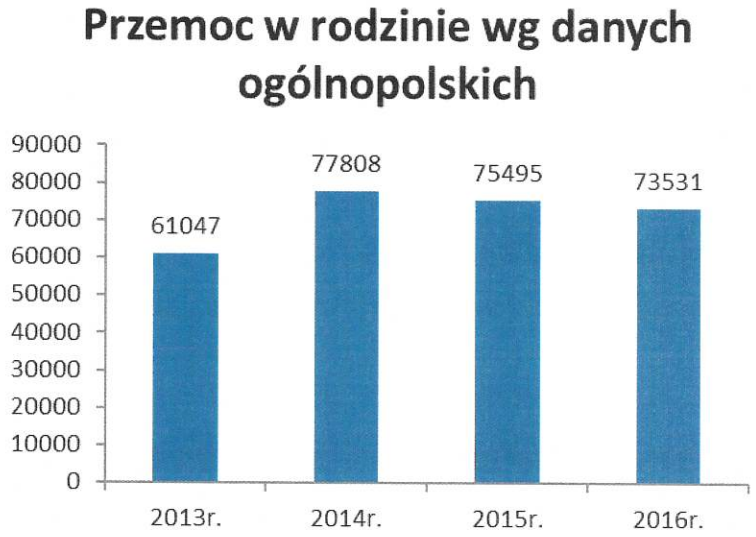


Źródło: Dane opracowane na podstawie ogólnopolskich statystyk policyjnych.

Interpretacja danych:

Łączna liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta- A" za okres 2013r.-2016r. w skali województwa pomorskiego. (2013r.-*2 491*; 2014r.- *3 344*; 2015r.- *3 253*; 2016r.- *2 979*)

Wykres 2. Przemoc w rodzinie w skali całego kraju w latach 2013-2016.



Źródło: Dane opracowane na podstawie ogólnopolskich statystyk policyjnych.

Interpretacja danych:

Łączna liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta- A" za okres 2013r.-2016r. w skali ogólnopolskiej. (2013r.-*61 047*; 2014r.- *77 808*; 2015r.- *75 495*; 2016r.- *73 531*).

Interpretując wyniki statystyk policyjnych można zauważyć spadek przemocy zarówno na terenie województwa pomorskiego, jaki i na terenie całego kraju w ostatnich 3 latach.

2. Przemoc na terenie Powiatu Sztumskiego.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia:
4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie:
3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należą w szczególności:

1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie:
2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie prowadzony jest Punkt Interwencji Kryzysowej, w którym osoby zainteresowane mogą skorzystać z pomocy pracownika socjalnego, psychologa oraz doradcy prawnego.

Od października 2013r. na terenie powiatu sztumskiego w miejscowości Piekło mieści się ośrodek Stowarzyszenia „Junona" udzielający specjalistycznego wsparcia oraz schronienia kobietom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. W ośrodku schronienie może znaleźć 30 osób.

Powiatowy Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2015-2017.
W 2017 roku odbyło się 15 spotkań grupowych, w miesiącach listopad- grudzień. W zajęciach brało udział 5 osób.

Cele szczegółowe programu:

zmiana zachowań przemocowych na konstruktywne z poszanowaniem praw i uczuć innych, zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie, nabycie umiejętności reagowania bez przemocy w sytuacjach konfliktowych i stresujących, kształtowanie umiejętności wychowawczych w relacji z dzieckiem bez użycia przemocy, uzyskanie informacji o możliwości korzystania z działań pomocowych, interwencyjnych, prawnych, psychologicznych itp.

W województwie pomorskim funkcjonują dwa Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, w których można znaleźć całodobowe schronienie.

Powiat Sztumski obejmuje łącznie 5 gmin. Obecnie na terenie Powiatu Sztumskiego zamieszkuje około 42 377 osób (dane GUS za 2015r.) W celu przeprowadzenia diagnozy problemu przemocy na terenie naszego Powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie zebrało dane dotyczące wspierania osób dotkniętych przemocą z poszczególnych gmin.

Dane przedstawiają:

1) liczbę sporządzonych formularzy „Niebieska Karta- A";
2) liczbę osób korzystających z pomocy finansowej OPS z powodu przemocy;
3) liczbę osób, które z powodu przemocy skorzystały z poradnictwa specjalistów zatrudnionych w OPS, w tym pomoc, psychologiczna i prawna;
4) ilość powołanych zespołów Interdyscyplinarnych;
5) ilość powołanych grup roboczych.

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie

Tabela 2. Działania podejmowane przez M-GOPS w Sztumie w zakresie przemocy w rodzinie na lata 2013-2016.

Okres	1) Niebieska Karta-A	2) Pomoc Finansowa	3) Poradnictwo	4) Zespół Interdyscyplinarny	5) Grupa Robocza
2013r.	45	7	66	4	145
2014r.	77	10	78	4	190

2015r.	75	7	31	4	187
2016r.	59	4	39	4	141

Źródło: Opracowanie danych uzyskanych od MGOPS w Sztumie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu

Tabela 3. Działania podejmowane przez M-GOPS w Dzierzgoniu w zakresie przemocy w rodzinie na lata 2013-2016.

Okres	1) Niebieska Karta-A	2) Pomoc Finansowa	3) Poradnictwo	4) Zespół Interdyscyplinarny	5) Grupa Robocza
2013r.	34	19	8	9	10
2014r.	36	14	7	7	19
2015r.	30	18	10	6	16
2016r.	38	9	12	7	18

Źródło: Opracowanie danych uzyskanych od MOPS w Dzierzgoniu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu

Tabela 4. Działania podejmowane przez GOPS w Starym Targu w zakresie przemocy w rodzinie na lata 2013-2016.

Okres	1) Niebieska Karta-A	2) Pomoc Finansowa	3) Poradnictwo	4) Zespół Interdyscyplinarny	5) Grupa Robocza
2013r.	20	14	14	12	12
2014r.	18	7	7	12	12
2015r.	23	11	11	14	14
2016r.	21	11	11	18	18

Źródło: opracowanie danych uzyskanych od GOPS w Starym Targu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach Pomorskich

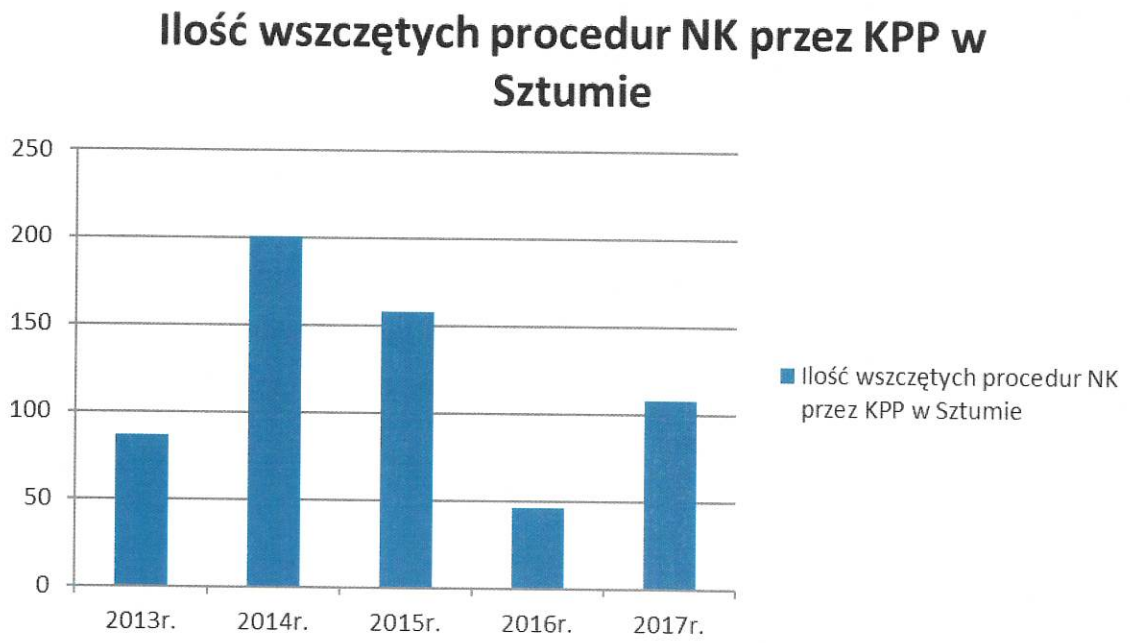
Tabela 5. Działania podejmowane przez GOPS w Mikołajkach Pomorskich w zakresie przemocy w rodzinie na lata 2013-2016.

Okres	1) Niebieska Karta-A	2) Pomoc Finansowa	3) Poradnictwo	4) Zespół Interdyscyplinarny	5) Grupa Robocza
2013r.	9	2	0	7	7
2014r.	14	1	0	13	13
2015r.	5	0	0	8	8
2016r.	10	3	0	14	14

Źródło: opracowanie danych uzyskanych od GOPS w Mikołajkach Pomorskich.

Poniżej ukazane zostały dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Sztumie obrazujące podjęte działania przez funkcjonariuszy Policji wobec przemocy w rodzinie dotyczące procedury „Niebieskie Karty".

Wykres 2. Procedura Niebieskie Karty realizowana przez KPP w latach 2013-2017



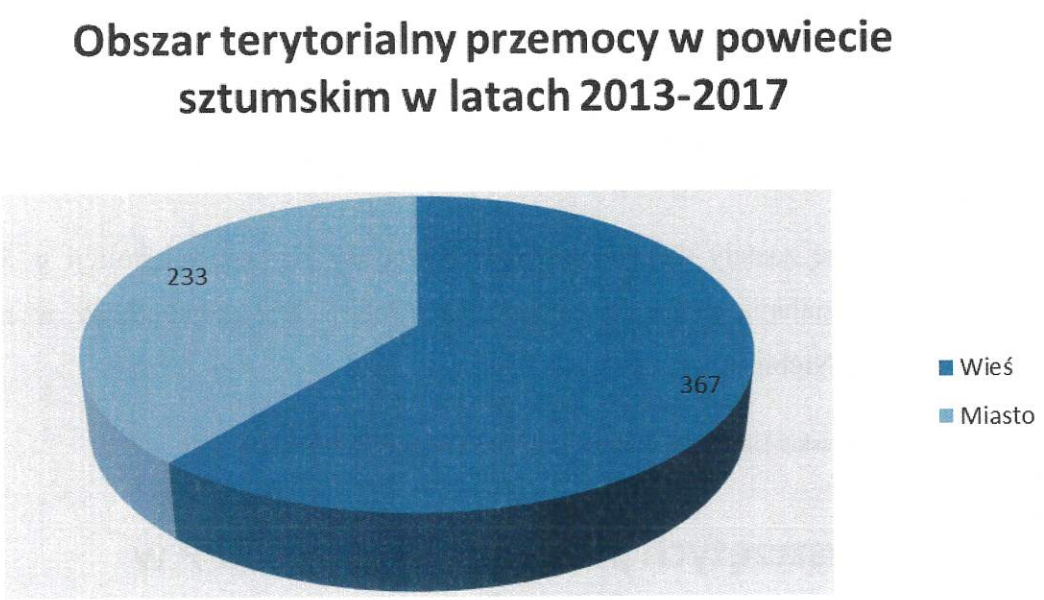
Źródło: Opracowane na podstawie danych statystycznych KPP w Sztumie

Od 01.01.2013r. do dnia 31.12.2017r. w powiecie sztumskim funkcjonariusze Policji poprzez wypełnienie formularzu „Niebieska Karta-A" wszczęli procedurę 667 razy. Od roku

2014 do 2017 roku widoczny był spadek przypadków przemocy domowej. (87-2013r.; 201-2014r.; 158-2015r.; 113 - 2016r.; 108- 2017).

Zdecydowanie więcej przypadków przemocy domowej w latach 2013-2017r. miało miejsce w środowiskach wiejskich, było to 367 przypadków, kiedy w miastach odnotowano 233 przypadków przemocy w rodzinie.

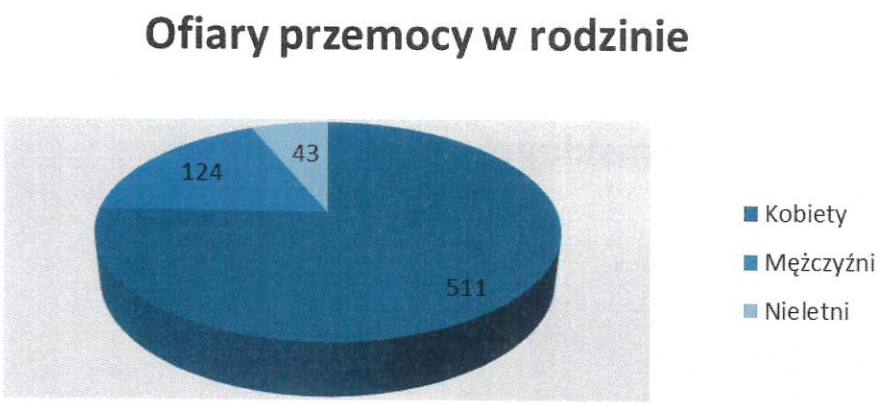
Diagram 1. Obszar terytorialny przemocy w powiecie sztumskim w latach 2013-2017.



Źródło: opracowane na podstawie danych statystycznych KPP w Sztumie

Zarówno według danych ogólnopolskich, województwa pomorskiego, ale również danych z terenu powiatu sztumskiego, najczęstszymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety. Poniżej wykres ukazujący charakterystykę ofiar przemocy w rodzinie.
(509-kobiety; 124- mężczyźni; 43- nieletni.)

Wykres 3. Ofiary przemocy.



Źródło: opracowane na podstawie danych statystycznych KPP w Sztumie

Z kolei częstszymi sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni. Według statystyk KPP w Sztumie w latach 2013-2017 sprawcami przemocy w rodzinie są nie tylko mężczyźni (563) i kobiety (37) , ale również nieletni (3).

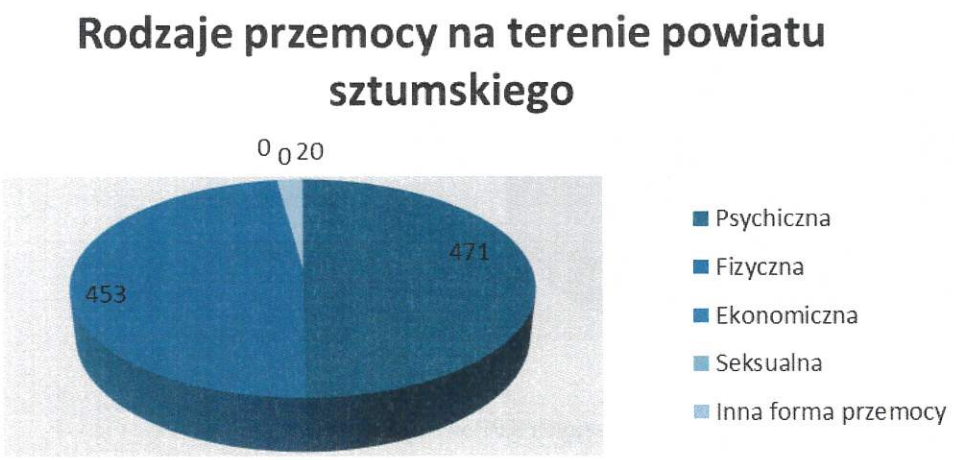
Wykres 4. Sprawcy przemocy.



Źródło: opracowane na podstawie danych statystycznych KPP w Sztumie

Przemoc w rodzinie przybiera różnorodne formy. Najczęściej w powiecie sztumskim dochodzi do przemocy fizycznej i psychicznej. W latach 2013-2017 nie odnotowano przypadków przemocy w rodzinie na tle seksualnym, czy ekonomicznym.

Diagram 2. Rodzaje przemocy na terenie powiatu sztumskiego.



Źródło: opracowane na podstawie danych statystycznych KPP w Sztumie.

III. Cele programu.

Głównym celem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Powiecie Sztumskim na lata 2018-2022 jest przeciwdziałanie przemocy, poprzez skuteczną pomoc ofiarom i osobom stosującym przemoc, ale również odpowiednie działania interwencyjne i interdyscyplinarna współpraca jednostek.

Ponadto niniejszy Program zakłada:

1. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia ofiar przemocy, poprzez:

- rozszerzenie, poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, socjalnego);
- prowadzenie poradnictwa, terapii rodzinnej oraz mediacji;
- promowanie punktu interwencji kryzysowej;
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem, policją, placówkami ochrony zdrowia, oraz innymi instytucjami pomocowymi z terenu powiatu sztumskiego;

2. Próbę zredukowania zachowań agresywnych i nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez:

- realizację programów korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- uczestnictwo pracowników zajmujących się problemami przemocy w rodzinie, w szkoleniach oraz kursach przygotowujących do pracy z ofiarami przemocy, oraz osobami

stosującymi przemoc w rodzinie.

3. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, poprzez:

- współpracę z instytucjami działającymi w zakresie pomocy osobom i rodzinom będącym w kryzysie;
- udział w pracach grup roboczych oraz zespołów interdyscyplinarnych na terenie powiatu sztumskiego;

4. Diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie powiatu sztumskiego poprzez:

- pozyskiwanie danych na temat zjawiska przemocy od poszczególnych instytucji obowiązanych działać na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- uczestnictwo i organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji pomocowych;

5. Podejmowanie działań profilaktycznych w celu edukacji społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie poprzez;

- zorganizowanie pogadanek szkolnych dla uczniów i rodziców o tematyce związanej z przemocą w rodzinie;
- stworzenie i upowszechnienie materiałów informacyjnych oraz edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków;

IV. Adresaci programu.

Odbiorcami niniejszego programu będą:

- rodziny, zagrożone zjawiskiem przemocy;
- osoby, dotknięte przemocą w rodzinie;
- sprawcy przemocy w rodzinie;
- świadkowie przemocy w rodzinie;
- pracownicy instytucji i służb pracujących na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

V. Organizatorzy programu.

Niezbędna w celu prawidłowego realizowania działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy, jest współpraca wszystkich instytucji, które spotykając się ze zjawiskiem przemocy w zakresie swoich obowiązków. Do tych instytucji należą przede wszystkim:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie;
- Ośrodki pomocy Społecznej z terenu powiatu sztumskiego;
- Gminne Komisje ds. rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

- Policja;
- Prokuratura;
- Sąd;
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Sztumie;
- Placówki służby zdrowia;
- Placówki oświatowe;
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

VI. Kontrola i finansowanie programu.

Twórcy programu, zakładają, iż Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Sztumskim będzie wdrożony oraz realizowany w latach 2018-2022.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, jako główny realizator Programu, będzie odpowiedzialne za monitorowanie oraz ewaluację niniejszego Programu.

Nadzorowanie programu będzie polegało na pozyskiwaniu danych dotyczących realizowania zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. W celu diagnozy osiągniętych celów, raz w roku zostanie przeprowadzona analiza zebranych od instytucji danych oraz sporządzone sprawozdanie z wykonywania Programu i realizacji działań w nim zawartych.

Program ma charakter dynamiczny i będzie podlegał ewaluacji w zależności od diagnozy bieżących potrzeb oraz możliwości finansowych powiatu.

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie będzie przedkładał Zarządowi oraz Radzie Powiatu Sztumskiego roczne sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie stanowiło integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie.

Program finansowany będzie z budżetu powiatu sztumskiego, budżetu państwa oraz z programów rządowych oraz programów finansowanych ze środków unijnych.

VII. Wykaz aktów prawnych i bibliografia.

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U z 2015 r. poz. 1390 z późn. zmian.)

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2017 poz. 1769 z późn. zmian.)

3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz.U. nr 28, poz. 146)

5.Rozporządznie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne. (Dz.U. nr 50 poz. 259 z 8 marca 2011r.)

6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 3 czerwca 2011r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

7.Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta".

Bibliografia

1. W. Badura-Madej HYPERLINK "http://medbook.com.pl/autor/pokaz/id/702/autor/agnieszka-dobrzynska-masterhazy"A. Dobrzyńska-Masterhazy, Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000.

2. I. Pospiszyl, Razem przeciw przemocy, Wydawnictwo Akademickie, „Żak", Warszawa 1999.

3. I. Pospiszyl, Przemoc w rodzinie, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1998.

4. I. Pospiszyl, Patologie społeczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.